

לעילוי נשמת
הרב חפץ בן אסתר זצ"ל

בס"ד

אייר התשפ"ו
מפסטר ויהי דבר יהנה אלי לאמר (יחזקאל כ ב) ס
הלא כבני כשיים אתם (עמוס ט ז) א
אבות פרק ג'

פרשת אחרי מות קדשים

עלון חידושי תורה ופרשאות על פרשת השבוע בענייניא דיומא ממפרשי ומדרישי חז"ל
בפרשת אחרי מות 80 פסוקים = הפכה - יסוד. בפרשת קדשים 64 פסוקים = דין - נבואה.
וכפר הפכה אשר ימשח אתו (ויקרא טו לב).
בפרשת אחרי מות 28 מצוות - מתוכן 2 מצוות עשה ו-26 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)
בפרשת קדשים 51 מצוות - מתוכן 13 מצוות עשה ו-38 מצוות לא תעשה (ספר החינוך)

וידבר יהנה אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם לפני יהנה וימתו. (טו א)
שאלה - מה הטעם דכתיב בקרבנם, הול"ל בקרבנם.

תשובה - לפי שמתו ברוב הדבקות נדבקה נשמתם באש הקדושה הנסתר והנעלם. ועל זה רמז בקרבנם לפני יהנה וימתו, קרבנם בהשגה. ונתקיים בהם (תהלים קטז) יקר בעיני יהנה המונה להסידיו. ומיתת אדם ביקר כל ליו, אבל מיתה זו יקר בעיני יהנה, כי היתה בקרבנם לפני יהנה. (אוצרות השל"ה) א"נ בקרבנם הכוונה משום היותם קרובים לפני ה', וכמו שאמר קרובים לפני ה', ויקרא א' בקרבי אקדש. (אלשיך, כלי יקר) א"נ שמתו בגלל קריבתם לפני ה' בהר סיני כמו שנאמר (שמות כד יא) ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחיו את האלהים ויאכלו וישתו, וכמו שארז"ל (במ"ר טו כד) שהיו ראויין לישרף באותה שעה הזקנים ונדב ואביהוא ומפני שהיה יום מתן תורה חביב לפני הקב"ה לפיכך לא רצה לפגוע בהן בו ביום לעשות פרצה בהן. (רבינו בחיי)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבנם ר"ת מאש. בני אהרן בקרבנם ר"ת באב. וס"ת ינם. בני אהרן בקרבנם לפני יהנה וימתו ר"ת בגימטריא נא, היינו נדב אביהוא, וסודו ויהי נא פי שנים ברוחף אלי (מ"ב ב ט), שני בני אהרן ר"ת שנים ברוחף אלי, שני בני אהרן ס"ת בגימטריא סוד, וכן ס"ת שנים ברוחף אלי בגימטריא סוד. וכן ויהי נא פי שנים ברוחף אלי ס"ת בגימטריא מלאך, וכן פינחס בן אלעזר בן אהרן הפכה (במדבר כה ז) ר"ת בגימטריא מלאך. שני בני אהרן בקרבנם לפני יהנה וימתו ס"ת בגימטריא סמאל (131), רמז שאם מתו עתה באש לא ימותו עוד ע"י סמאל. (רבינו אפרים)

ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יהנה פתח אהל מועד. (טז ז)

שאלה - מה הטעם דכתיב ולקח את שני השעירים, הול"ל ולקח את השעירים. דהא כתיב (טז ה) ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. תשובה - יבואר ע"פ מה שארז"ל אצל אליהו הנביא (מ"א יח כו) ויקחו את הפר אשר נתן להם, אותו הפר שעלה לשם הבעל לא יכלו להזיז רגלו מן הארץ עד שפתח אליהו פיו ואמר לו לך עמכם, השיב הפר ואמר לאליהו לעיני כל העם אני וחברי יצאנו מבטן אחד וגדלנו במרעה אחד ועל אבוס אחד והוא עולה לחלקו של הקב"ה ושמו של הקב"ה מתקדש עליו ואני עליתי לחלק הבעל להכעיס את בוראי, אמר לו אליהו לך עמכם ואל ימצאו עליה, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על יד זה שעמי כך מתקדש על ידך. (ילקוט"ש מ"א רמז ריד, במדבר כג ט). כן הוא בכאן, כיון שהאחד יהיה לעזאזל פן לא ירצה להתקרב, ז"ש ולקח את שני השעירים, הכהן המבין זאת צריך ליקח את שניהם בדברים כמו אליהו, והעמיד אתם לפני יהנה, לומר להם אין כאן בית מיחוש כיון שעל ידי שניכם יתברך שמו, ומי יבוא אחרי המלך. (בני יששכר תשרי מאמר ו יב)

והשעיר אשר עליו הגורל לעזאזל יעמד חי לפני יהנה לכפר עליו לשלח אתו לעזאזל המדברה. (טז י) פרש"י - כמו יעמד חי, על ידי אחרים; ומרגמו: 'תקם פד חי'. מה תלמוד לומר חי? לפי שגאמר: לשלח אתו לעזאזל, ואיני יודע שלוחו, אם למיתה אם לחיים? לקח גאמר: יעמד חי יעמידו חי עמדתו חי עד שישלמם, מכאן ששליחותו למיתה.

שאלה - לכאורה יעמד חי הוא מיותר, שאין עמידה אלא בחי. האם שעיר שהוא טריפה כשר לשלח אתו לעזאזל?

תשובה - כתב הרמב"ם (הל' עבודת יוה"כ פ"ה הי"ח) אם היה טריפה פסול שנאמר יעמד חי. והוא בא למעט שאם נטרף אחר הגרלה כשר. דמצד שאין כשר לעזאזל אלא אם ראוי לשם, אינו פסול אלא אם אירע הפסול לפני הגרלה אבל אם אירע פסול אחר הגרלה כשר. (העמק דבר)

והשעיר אשר עליו הגורל לעזאזל יעמד חי - הנה מהראוי להתבונן, כיון שאינו מצוה לשוחטו, בוודאי יעמד חי. אבל לתבונן, הנה ציונו יוצרנו ליתן את השעיר הזה שוחד אל הס"מ, ועל ידי זה יתהפך להמליץ טוב על ישראל. והנה אותיות א"ל שבשמו (סמאל) הוא החיות שבו מן הנהירו דקיק שבא מן קודש, ומזה אין קטרוג, אבל הקטרוג הוא רק מן כח ב' אותיות ס"מ שעתידין להתבטל במהרה בימינו כידוע. והנה על ידי השעיר הזה שוחד, מתהפך השוחד הזה להיות לצד אחר, היינו אצל הסטגורים להמליץ טוב. והנה הפוך אותיות ס"מ בא"ת ב"ש הם אותיות ח"י, והנה הוא הפוך מן אותיות השמאליים [ל-ת] לאותיות הימניים [א-כ], וזהו שרמזה התורה יעמד חי. (בני יששכר תשרי מאמר ו טו) לעזאזל בא"ת ב"ש (חצופנה) בגימטריא יהי שחד לשטן. (748) (הרוקח)

וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל. (טז יז)

שלמות האדם עליו ביציאת ידי חובתו כנגד שלושה צדדים:

א) שלמות עצמו, ב) שלמות בני ביתו ותפלא תליא ביה, ג) כנגד חבריו ואחיו הסובבים אותו. על כן ביום הכפורים צריך לכפר ולפשפש בחיפוש אחר חיפוש, אם יצא ידי חובתו כנגד שלושה אלו, 'בעדו' ו'בעד ביתו' ו'בעד כל קהל ישראל'. (חידושי רבי יוסף נחמיה"ע ח"ת)

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוכם. (טז כט)

שאלה - מה הטעם דיום הכפורים הוא דווקא בעשירי לחודש השביעי. בחטא העגל נאמר למשה רבינו סלחתי פדברך פרש"י (דברים ט יח) - באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום נמצאו כלים בכ"ט באב שהוא עלה ב"ח בתמוז בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל ואמר למשה (שמות לד) פסל לך שני לחת עשה עוד מ' יום נמצאו כלים ביום הכפורים בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ואמר לו למשה (במדבר יד) סלחתי פדברך לך הוקבע למחילה ולסליחה. ואמר רז"ל (יומא כח): קנים אברהם אבינו כל התורה פולה, שגאמר (בראשית כו): עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתי. משמע שמצוה זו קיימה עוד לפני חטא העגל.

תשובה - לפי שחטא אדם הראשון היה בערב שבת יום א' של ראש השנה, וכשחטא קיבל עליו נזיפה, דכתיב (במדבר יב יד) ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים, ולא נתייחד הדיבור עמו עד אחר שכלו ז' ימי נזיפה כמו גבי מרים. ובשבת לא קיבל נזיפה רק ביום ראשון. ואם כן כלו שבעת ימי נזיפה בשבת, וביום ראשון שהוא עשירי נתייחד הדיבור עמו ונרצה לו, ולכן נקבע בו ביום. ולכן קל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הפתב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. דתשיעי היה בשבת. (טעמי המנהגים סימן תשמח)

כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הפתב כאילו מתענה תשיעי ועשירי. (ברכות ח:)

שאלה - הלא בעשירי הוא מתענה באמת ואיך שייך לומר כאלו התענה, ולא היה ליה למימר אלא כאלו התענה תשיעי.
תשובה - רצונו לומר גם תענית העשירי הוא מתענה יותר מאשר הוא בעצמו בערכו, כי ידוע שהמתענה שני ימים יחד ברצף שהתענית ביום השני קשה כפלי כפלים מתענית יום פשוט אחד, ולזה אמר כאלו התענה תשיעי ועשירי שאז גם יום העשירי תענה איכות שלו. לפי שהמתענה שני ימים רצופים עם לילותיהן, יכבד עליו תענית יום ראשון כפלים, מפני שהוא יודע שיש לפניו משך זמן הרבה בתענית כי לא יאכל בלילה הבאה אחריו, מה שאין כן אם הוא אוכל בלילה לא יכבד עליו תענית יום א' כל כך, ולזה אמר כאלו התענה ביום התשיעי ב' ימים שהם תשיעי ועשירי. (כן הוידע שם)

